

کارگاه کارشناسی بین‌المللی ارتقاء مدیریت و برنامه‌ریزی منظرهای فرهنگی میراث جهانی

تخت جمشید - ۸ تا ۱۲ خرداد ماه ۱۳۸۵

مفهوم منظر فرهنگی، نخستین بار در سال ۱۹۹۲ در کمیته میراث جهانی مطرح شد و به عنوان یکی از مضامینی که قابلیت ثبت در فهرست میراث جهانی را دارد مورد تصویب قرار گرفت. تا به امروز ۳۰ منظر فرهنگی در فهرست میراث جهانی یونسکو ثبت شده است. در ادبیات فارسی، واژه منظر برای این مفهوم برگزیده شده است که در مقایسه با دیگر واژه‌هایی معادل در ادبیات فارسی، از بار معنایی غنی‌تری برخوردار است (با این وجود راجع به انتخاب واژه دقیق‌تر نیازمند پژوهش بیشتری است). پیش از این تصمیم کمیته میراث جهانی، آثار ثبت شده در فهرست میراث جهانی، تاریخی، فرهنگی یا طبیعی، و یا در سال‌های بعد، ترکیبی از آنها بود؛ اما دلایل گوناگون، از جمله عدم ملاحظه ارزش‌های امروزی و چالش چگونگی برنامه‌ریزی و اجرای مدیریتی یکپارچه، مفهوم جامع‌تر منظر فرهنگی را مطرح کرد که نه تنها به تاریخ، که به زندگی امروز و تعامل بیشتر مکان‌ها و محوطه‌های تاریخی با مردم محلی، و نیز منافع معنوی و مادی پایدار سرزمینی می‌پردازد. از جمله موضوعات دیگر مرتبط با منظر فرهنگی، تأکید بر مشارکت مردم به عنوان بهترین روش مراقبتی و حفاظتی از اصالت سرزمینی، تداوم شیوه‌های اصیل زندگی و تجربه‌های نو در جهت پویا کردن زندگی، و سرانجام، توجه به ابعاد گوناگون منظر، بویژه چند رشته‌ای بودن آن است.

ملاحظات کارشناسی، به موضوع وابستگی منظر فرهنگی به دگرگونی مداوم و نیز عامل پویایی زمان می‌پردازد. یک نتیجه این دیدگاه این است که هیچ پدیده‌ای بدون شناخت بستر جغرافیایی مربوط، قابل مطالعه دقیق و مداخله نیست. همچنین مفهوم منظر فرهنگی، بهترین مکانیزم برای شناخت یکپارچگی یک منطقه تاریخی و پیوند آن با محیط است. این خود در بر دارنده رابطه دیرینه انسان و محیط طبیعی اوست. مدیریت و برنامه‌ریزی منظر فرهنگی، نیازمند دانش و "دانایی" چند رشته‌ای است که نه تنها به ارزش‌های تاریخی، فرهنگی و طبیعی، که مهم‌تر از آن، به تعامل میان آنها نیز می‌پردازد؛ درست همان‌گونه که در گذشته، مدیریت‌های سنتی و مردمی، بنا به تناسب همین تعامل بوجود آمده است. امروزه بسیاری از منظرهای فرهنگی، از بخشی‌نگری و فشارهای ناشی از توسعه عمرانی، صنعتی و کشاورزی رنج می‌برند که در آنها توجهی به بنیان‌های فرهنگی نمی‌شود. بنابراین بر متولیان میراث است که به آگاهی‌سازی، آموزش و ظرفیت‌سازی پردازند که البته بدون توسل به یک زبان مشترک میان نهادهای دست‌اندرکار ممکن نخواهد شد.

مدیریت منظرهای فرهنگی، همزمان از پژوهش‌های همه جانبه علمی نیز بهره می‌گیرد. به همین منظور و برای نیل به درک و مدیریت بهتر منظرهای فرهنگی ایران که از غنا و اهمیت منحصری برخوردارند، تصمیم بر آن شد تا کارگاهی کارشناسی در سطح بین‌المللی در تخت جمشید ۸/۳/۸۵ تا ۱۲/۳/۸۵ با

مشارکت پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری و دفتر منطقه‌ای یونسکو در تهران و بنیاد پژوهشی پارسه - پاسارگاد و همکاری سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان فارس برگزار شود که مدیران منظرهای فرهنگی مزبور، صاحب‌نظران و استادان دانشگاه‌ها، جهت تبادل نظرات و تجربیات، به موضوعات مرتبط با ظرفیت‌سازی پرداخته و از این راه، با ارائه سندی به کمیته میراث جهانی، در تصمیم‌سازی‌های جهانی مشارکت کنند. این سند که خوشبختانه مورد قبول کمیته میراث جهانی نیز قرار گرفته است، در زیر آورده می‌شود.

محمد حسن طالبیان

مدیر بنیاد پژوهشی پارسه - پاسارگاد

2006 Persepolis Proposal

For Enhanced Management and Planning of World Heritage Cultural Landscape

An International Expert Workshop on Enhanced Management and Planning of World Heritage Cultural Landscape was organized by the Iranian Cultural Heritage and Tourism Organization [ICHTO], Research Organization for Cultural Heritage and Tourism [ROCHT], Parsa Pasargadae Research Foundation [PPRF] and UNESCO between 29 May and 2 June 2006 in Persepolis, Islamic Republic of Iran. The Workshop was made possible with the financial support of the ICHTO and the UNESCO World Heritage Fund, and with the co-operation with ICHTO Fars Provincial Office. The Workshop was attended by 60 participants from eight countries representing governmental institutions, inter-and non-governmental organizations, including ICOMOS, UNESCO, universities, local authorities, World Heritage site managers, and other partners. Rich discussions took place during the Workshop as a result of the active participation of international and national experts, and in particular, experts from the Iranian Cultural Heritage and Tourism Research Bases.

The participants of the workshop discussed the following themes:

- World Heritage cultural landscape protective zoning based upon heritage value assessment
- Community involvement, traditional management mechanisms for World Heritage cultural landscape conservation
- Legislation, Land Ownership, Land Exploitation, and Management of World Heritage cultural landscape
- Appropriate (culture-sensitive) presentation and sustainable tourism development of World Heritage cultural landscape properties

A Proposal for the Future

The participants presented to the UNESCO World Heritage Committee, UNESCO,

States Parties to the World Heritage Convention, inter-and non governmental organizations, relevant specialized institutions and individuals, the following 2006 PERSEPOLIS PROPOSAL FOR ENHANCED MANAGEMENT AND PLANNING OF WORLD HERITAGE CULTURAL LANDSCAPE;

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

2006 PERSEPOLIS PROPOSAL

We, the experts assembled in Persepolis, Islamic Republic of Iran, warmly express our gratitude to the ICHTO, ROCHT, PPRF and UNESCO for providing a forum to discuss ways and means to strengthen management and planning processes of World Heritage cultural landscape;

noting that this Workshop was the first ever organized on this topic in the region, and requesting that the proceedings and results be published and widely disseminated;

appreciating that integrated management of World Heritage cultural landscape is a long and comprehensive process involving many stakeholders;

taking into account the valuable work achieved in the past decades for the conservation of World Heritage cultural landscape, notably:

- 1972 UNESCO Convention concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage;
- 1993 Schorfheide Action Plan for Cultural Landscapes adopted by the UNESCO World Heritage Committee at its 17th session;
- 2001 Wakayama Recommendations on Sacred Mountains in Asia;
- 2002 Ferrara Recommendations on Cultural Landscapes: The Challenges of Conservation;
- 2002 Padua Recommendations on World Heritage Site Management;
- 2003 Amsterdam Recommendations on Linkages between Universal and Local Values: Managing a Sustainable Future for World Heritage;
- 2003 UNESCO Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage;
- The definitions and categories of Cultural Landscapes within The Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention [February 2005 Edition];

FOR UNDERSTANDING

1. propose to national and local authorities, inter- and non-governmental organisations, universities, specialized institutions and individuals engaged in the safeguarding and sustainable development of cultural landscapes to actively engage in discussions concerning the various types and categories of cultural

landscapes in their territories, with a view to broaden the understanding of cultural landscapes and their potential future inclusion on the World Heritage List;

2. propose to national and local authorities to increase support in the scientific research and assessment of the natural, environmental and cultural heritage values of cultural landscapes, and to widely disseminate this information;

FOR PROTECTING

3. propose to national authorities to examine the feasibility of establishing national legislation for the conservation and sustainable development of cultural landscapes in their respective countries, if such law does not yet exist, and considering harmonization with the other existing legal regulations. Such legislation should define ownership, use rights, and management authority over cultural landscape;

FOR SUSTAINABLE CONSERVATION & DEVELOPMENT

4. propose to States Parties to elaborate national strategies for integrated management planning for cultural landscapes, based upon a long-term vision for sustainable development, and to implement these strategies at all levels, in conformity with Article 5 a) of the World Heritage Convention and Paragraph 119 of the Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention;

5. propose to national and local authorities to increase respect and support for endangered living communities, nomadic and indigenous societies, and their social and economic livelihoods, their traditional land use and ways of lives which create cultural landscapes;

6. propose to cultural landscape site managers and planning authorities to fully explore the dynamic relationship between intangible, tangible and associated cultural heritage, the people, and the development of viable local and regional economy to enable full integration within the general development planning and management process;

7. propose to national and local authorities, inter- and non-governmental organisations, universities, specialized institutions and individuals to actively develop new partnerships towards integrated regional and sustainable development at cultural landscape levels;

8. propose to national and local authorities to assess the potential impact upon cultural landscapes, their ecological integrity and all related heritage values prior to deciding on major public works and constructions, that would be difficult to reverse;

AND FOR SOUND TOURISM DEVELOPMENT

9. propose to national and local authorities, and tourism industries to fully respect local building traditions, knowledge base, cultural industries and landscape

settings, when planning tourism infrastructure;

10. propose to national and local authorities, the tourism industries and tourists to ensure that the presentation of and tourism approach to the cultural landscape respects the dignity of the local community members and/or indigenous people, their values and heritage;

FOR AWARENESS, CAPACITY BUILDING & EDUCATION

11. propose to national and local authorities, inter- and non-governmental organisations, universities, specialized institutions and individuals to organize capacity building and education programmes to increase human resources for value-based conservation and management for sustainable development of cultural landscape;

12. propose to national, local authorities and the media to take concrete measures to raise general awareness of the importance of cultural landscapes, with a view to strengthen the critical role of local community participation in the conservation process of cultural landscapes, based upon trust, transparency and dialogue;

13. propose to cultural landscape site managers to fully recognize and build upon the sacred character and continuing belief systems, which often has ensured a sound local community based management and conservation of the cultural landscape qualities;

14. propose to national and local authorities to increase World Heritage Education within national curricula, with specific emphasis to the interaction between people and their environment, and to strengthen partnerships with non-governmental organizations in non-formal World Heritage Education activities;

SPECIFIC ACTIONS FOR THE IMMEDIATE FUTURE

15. propose to UNESCO's World Heritage Committee and UNESCO to update, complete and disseminate the Cultural Landscape Management Guidelines and to compile, publish and disseminate a collection of case studies of successful management experiences and methodologies of World Heritage cultural landscapes, as originally planned in the 1993 Action Plan adopted by the World Heritage Committee. It is further proposed that States Parties elaborate national guidelines for cultural landscapes

which address specific local needs;

16. propose to UNESCO and States Parties to regularly organize Expert Meetings concerning emerging issues facing World Heritage and Cultural landscapes, notably:

• culturally sensitive tourism development based on site carrying capacity;

- integrated conservation and management;
 - cultural impact assessments for public works;
 - risk preparedness and preventive conservation;
 - inter-relationships between intangible and tangible heritage.
17. propose to UNESCO and States Parties to create expert regional fora on shared and common heritage to exchange information and explore ways to increase regional co-operation for the implementation of World Heritage Convention;
18. propose to UNESCO's World Heritage Committee and ICCROM to consider supporting regional programmes for Integrated Territorial Conservation, similar to ICCROM's former ITUC Programme, to be organized at site-level;
19. propose to national and local authorities who manage World Heritage with potential Cultural Landscape values to examine the possibilities to extend the existing World Heritage properties to increase conservation and management of the larger cultural landscape area;
20. propose to UNESCO's World Heritage Committee and its World Heritage Centre to consider undertaking a series of studies on World Heritage and Large Scale Public Works, beginning with "World Heritage and Dams", similar to the "World Heritage and Mining" study in light of the increasing destruction of irreplaceable cultural landscapes and World Heritage sites.
- Persepolis, Iran. 2 June 2006

بنام خدا

توصیه‌های کارگاه کارشناسی تخت جمشید، خرداد ماه ۱۳۸۵

برای ارتقاء مدیریت و برنامه‌ریزی منظرهای فرهنگی میراث جهانی

کارگاه کارشناسی بین‌المللی ارتقاء مدیریت و برنامه‌ریزی منظرهای فرهنگی میراث جهانی از تاریخ ۸ تا ۱۲ خرداد ۱۳۸۵ در تخت جمشید، جمهوری اسلامی ایران برگزار گردید. این کارگاه که به همت سازمان میراث فرهنگی و گردشگری ایران، پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری، بنیاد پژوهشی پارسه پاسارگاد و یونسکو برگزار گردید، از حمایت مالی سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و صندوق میراث جهانی یونسکو و همکاری سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان فارس بهره‌برده است. در این کارگاه ۶۰ شرکت‌کننده از ۸ کشور به نمایندگی از موسسات دولتی و انجمن‌های دولتی و غیردولتی از جمله ایکوموس، یونسکو، دانشگاه‌ها، مقامات محلی و مدیران محوطه‌های میراث جهانی حضور داشتند. در نتیجه حضور فعال متخصصان داخلی و خارجی، بویژه مدیران پایگاه‌های میراث فرهنگی و گردشگری ایران، گفت‌وگوهای بسیار غنی انجام گردید.

شرکت‌کنندگان در این کارگاه پیرامون موضوعات زیر به بحث پرداختند:

- تعیین حریم‌های حفاظتی منظرهای فرهنگی میراث جهانی بر اساس ارزیابی ارزش‌های میراثی.
- مشارکت مردمی، ساز و کارهای مدیریت سنتی در زمینه حفاظت از منظرهای فرهنگی.
- قانون‌گذاری، مالکیت اراضی، کاربری زمین و مدیریت منظرهای فرهنگی.
- ارائه مناسب (حساس به فرهنگ) و توسعه پایدار گردشگری منظرهای فرهنگی.

رهنمودی برای آینده

شرکت کنندگان در این کارگاه پیشنهادهای زیر را تحت عنوان توصیه تخت جمشید برای ارتقای مدیریت و برنامه‌ریزی منظرهای فرهنگی میراث جهانی ۱۳۸۵ به کمیته میراث جهانی یونسکو، کشورهای عضو کنوانسیون میراث جهانی، سازمان‌های بین‌دولتی و غیردولتی و دیگر نهادها و افراد متخصص ذیربط ارائه کردند:

توصیه‌های کارگاه کارشناسی تخت جمشید، ۱۳۸۵

ما کارشناسان شرکت‌کننده در کارگاه تخت جمشید در جمهوری اسلامی ایران:

o به گرمی از سازمان میراث فرهنگی و گردشگری، پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری و یونسکو، به خاطر برگزاری این نشست به منظور بحث پیرامون ساز و کارهای ارتقاء مدیریت و فرآیند برنامه‌ریزی برای منظرهای فرهنگی میراث جهانی قدردانی و تشکر می‌کنیم.

o با توجه به اینکه این کارگاه اولین نشست سازمان یافته پیرامون این موضوع در منطقه است، خواستار آنیم که مجموعه مقاله‌ها و نتیجه‌های این نشست به چاپ رسد و به طور گسترده توزیع گردد. o با درک این که مدیریت یکپارچه منظر فرهنگی میراث جهانی فرآیندی است جامع و درازمدت که ذینفعان زیادی را در بر می‌گیرد.

o با در نظر گرفتن دست‌آوردهای ارزشمند دهه‌های گذشته به منظور حفاظت از منظر فرهنگی میراث جهانی از جمله:

- کنوانسیون ۱۹۷۲ یونسکو در خصوص حفاظت از میراث طبیعی و فرهنگی جهان.
- برنامه کاری شورفهاید ۱۹۹۳ در خصوص منظرهای فرهنگی، مصوبه اجلاس هفدهم کمیته میراث جهانی یونسکو.

- توصیه‌های واکایاما ۲۰۰۱ در خصوص کوه‌های مقدس در آسیا.

- توصیه‌های فرارا ۲۰۰۲ در خصوص منظرهای فرهنگی: چالش‌های حفاظت.

- توصیه‌های پادووا ۲۰۰۲ در خصوص مدیریت محوطه‌های میراث جهانی.

- توصیه‌های آمستردام ۲۰۰۳ در خصوص ارتباط میان ارزش‌های محلی و جهانی: برنامه‌ریزی برای آینده‌ای پایدار برای میراث جهانی.

- کنوانسیون یونسکو ۲۰۰۳ به منظور مراقبت از میراث فرهنگی ناملموس.

- تعاریف و طبقه‌بندی‌های منظرهای فرهنگی در قالب رهنمودهای کاربردی برای اجرای کنوانسیون میراث جهانی (نسخه فوریه ۲۰۰۵).

جهت شناخت:

۱. به مقام‌های محلی و ملی، سازمان‌های غیردولتی و بین‌دولتی، دانشگاه‌ها، موسسات تخصصی و افراد حقیقی که در زمینه نجات بخشی و توسعه پایدار منظرهای فرهنگی فعالیت می‌کنند، پیشنهاد می‌نماییم تا فعالانه در بحث‌های پیرامون انواع گونه‌ها و طبقه‌بندی‌های منظرهای فرهنگی در سرزمین‌های خود برای گسترش درک و شناخت منظرهای فرهنگی و احتمال شمول آینده آن‌ها در فهرست میراث جهانی شرکت نمایند.

۲. به مقام‌های محلی و ملی پیشنهاد می‌نماییم که حمایت‌های خود از پژوهش‌های علمی و ارزیابی ارزش‌های میراثی منظرهای فرهنگی، طبیعی و زیست‌محیطی بویژه در منطقه‌های پرخطر را افزایش داده و اینگونه اطلاعات را به صورت گسترده منتشر منظرهای فرهنگی، طبیعی و زیست‌محیطی بویژه در منطقه‌های پرخطر را افزایش داده و اینگونه اطلاعات را به صورت گسترده منتشر سازند.

جهت حفاظت:

۳. به مقام‌های ملی پیشنهاد می‌نماییم در صورتی که قوانین ملی برای حفاظت و توسعه پایدار از منظرهای فرهنگی در کشورهایشان وجود ندارد، موضوع برقراری چنین قوانینی را در هماهنگی با مقررات و قوانین موجود لحاظ نمایند. این‌گونه قوانین باید دربرگیرنده مالکیت، حق بهره‌برداری و اعمال مدیریت به منظر فرهنگی باشند.

جهت حفاظت و توسعه پایدار:

۴. به کشورهای عضو پیشنهاد می‌نماییم راهکارهای ملی برای یکپارچگی برنامه‌ریزی مدیریتی منظرهای فرهنگی را بر اساس چشم‌اندازی بلند مدت در جهت توسعه پایدار بررسی و تدوین نموده و این راهکارها را در رابطه با بند ۵ الف کنوانسیون میراث جهانی و پاراگراف ۱۱۹ رهنمودهای اجرایی کنوانسیون میراث جهانی بکار بندند.

۵. به مقام‌های ملی و محلی پیشنهاد می‌نماییم حمایت و توجه خود به جوامع زنده در خطر که جوامع عشایری و بومی را دربر می‌گیرند، زندگی اقتصادی و اجتماعی آن‌ها، شیوه‌های زندگی و نحوه استفاده‌شان از زمین که منظرهای فرهنگی را بوجود می‌آورند افزایش دهند.

۶. به مدیران محوطه‌های منظر فرهنگی و مقام‌های برنامه‌ریز پیشنهاد می‌نماییم که ارتباط پویای میان میراث فرهنگی ملموس، ناملموس، مردم و توسعه اقتصاد محلی و منطقه‌ای را به خوبی بررسی و درک نمایند تا از این طریق یکپارچگی کامل برنامه‌ریزی توسعه عمومی و فرایند مدیریت امکان‌پذیر شود.

۷. به مقامات محلی و ملی، سازمان‌های غیر دولتی و بین‌دولتی، دانشگاه‌ها، موسسات تخصصی و افراد حقیقی پیشنهاد می‌نماییم تا مشارکت و همکاری تازه‌ای را در جهت دستیابی به منطقه یکپارچه در سطوح منظر فرهنگی آغاز نمایند.

۸. به مقام‌های ملی و محلی پیشنهاد می‌نماییم که پیش از هرگونه تصمیم‌گیری برای اجرای عملیات مهم همگانی و ساخت و سازهایی که برگشت‌پذیری آن‌ها مشکل است، اثرات بالقوه اجرای این‌گونه طرح‌ها بر منظرهای فرهنگی، یکپارچگی بوم‌زیستی و تمامی ارزش‌های مربوط به میراث را ارزیابی و مورد توجه قرار دهند.

جهت توسعه مناسب گردشگری:

۹. به مقام‌های محلی و ملی و صنایع گردشگری پیشنهاد می‌نماییم که به بناهای سنتی در مقیاس محلی، دانش پایه، صنایع فرهنگی و جایگاه منظر فرهنگی به هنگام برنامه‌ریزی جهت زیرساخت گردشگری توجه نمایند.

۱۰. به مقام‌های محلی و ملی و نیز دست‌اندرکاران صنایع گردشگری و گردشگران پیشنهاد می‌نماییم تا در معرفی و رویکرد به گردشگری منظر فرهنگی، شان اعضاء جوامع محلی و بومی و نیز ارزش‌ها و میراث آنان را مورد توجه قرار دهند.

جهت آگاهی، ظرفیت‌سازی و آموزش:

۱۱. به مقام‌های محلی و ملی، سازمان‌های دولتی و غیردولتی، دانشگاه‌ها، موسسات تخصصی و افراد حقیقی پیشنهاد می‌نماییم تا ظرفیت‌سازی و برنامه‌های آموزشی را جهت ارتقاء منابع انسانی برمبنای ارزشی حفاظت و مدیریت توسعه پایدار منظر فرهنگی سازماندهی کنند.

۱۲. به مقام‌های محلی و دولتی و رسانه‌ها پیشنهاد می‌نماییم که تدابیر اساسی جهت افزایش آگاهی عمومی نسبت به اهمیت منظرهای فرهنگی را اتخاذ کنند و در این راستا به تقویت نقش اساسی مشارکت عمومی محلی در حفظ فرایند منظرهای فرهنگی بر اساس اعتماد، شفافیت و گفتگو در نظر گیرند.

۱۳. به مدیران محوطه‌های منظر فرهنگی پیشنهاد می‌نماییم که شناخت کاملی از چگونگی و نظام اعتقادی که اغلب باعث حصول اطمینان از رسیدن به یک نظام مدیریتی مبتنی بر جامعه محلی و حفظ کیفیت های منظر فرهنگی می‌شود، کسب نمایند.

۱۴. به مقام‌های محلی و دولتی پیشنهاد می‌نماییم که در مواد آموزشی ملی خود و با تاکید بر تعامل میان مردم و محیط زیست آموزه‌های میراث جهانی را افزایش داده و به مشارکت سازمان‌های غیردولتی در فعالیت‌های آموزشی غیر رسمی میراث جهانی توجه کنند.

اقدامات خاص برای آینده نزدیک (کوتاه مدت):

۱۵. به یونسکو و کمیته میراث جهانی یونسکو پیشنهاد می‌نماییم که رهنمودهای مدیریت منظر فرهنگی را روزآمد، تکمیل و توزیع کنند و مجموعه‌ای از مطالعات موردی در زمینه مدیریت و تجربه‌های موفق را همراه با روش‌شناسی‌های منظرهای فرهنگی میراث جهانی جمع‌آوری و منتشر نمایند، همان‌گونه که در برنامه کاری ۱۹۹۳ کمیته میراث جهانی به تصویب رسیده است. همچنین پیشنهاد می‌شود که کشورهای عضو نسبت به نیازهای خاص محلی رهنمودهایی مناسب در مقیاس ملی تدوین نمایند.

۱۶. به یونسکو و کشورهای عضو پیشنهاد می‌نماییم تا نشست‌های کارشناسی منظمی را در ارتباط با موضوعات مربوط به مسائل منظرهای فرهنگی و میراث جهانی، به ویژه در زمینه حساس فرهنگی توسعه گردشگری مبتنی بر ظرفیت‌های موجود محوطه، حفاظت و مدیریت یکپارچه و همچنین ارزیابی اثرات فرهنگی برگزار نمایند. بویژه:

- توسعه گردشگری حساس فرهنگی براساس ظرفیت محوطه
- حفاظت و مدیریت یکپارچه
- ارزیابی تاثیر فرهنگی و پی‌آمدهای عملیات عمرانی و عمومی
- آمادگی در هنگام بروز حوادث و حفاظت پیشگیرانه
- تعامل بین میراث ملموس و ناملموس

۱۷. به یونسکو و کشورهای عضو پیشنهاد می‌نماییم که گروه کارشناسی منطقه‌ای را به منظور تبادل اطلاعات و رسیدن به راهکارهای افزایش همکاری منطقه‌ای در جهت اجرای کنوانسیون میراث جهانی بوجود آورند.

۱۸. به کمیته میراث جهانی یونسکو و ایکروم پیشنهاد می‌نماییم که از برنامه‌های حفاظت منطقه‌ای یکپارچه همانند برنامه ITUC سابق ایکروم حمایت کنند.

۱۹. به مقام‌های ملی و محلی که مدیریت میراث جهانی باتوان بالقوه ارزشی منظرهای فرهنگی را به عهده دارند پیشنهاد می‌نماییم امکان گسترش و توسعه محدوده میراث جهانی مربوطه را به نحوی که حفاظت و مدیریت بخش وسیع‌تری از منظر فرهنگی را شامل می‌شود، بررسی نماید.

۲۰. به کمیته میراث جهانی یونسکو و مرکز میراث جهانی پیشنهاد می‌نماییم که انجام مطالعاتی در زمینه میراث جهانی و پروژه‌های عمرانی با مقیاس بزرگ را در نظر گیرند که این مهم می‌تواند از مطالعه "سدها و میراث جهانی" آغاز گردد، همان‌گونه که در مطالعه "معادن و میراث جهانی" نیز انجام گردیده است. اهمیت موضوع بدان جهت است که تخریب فزاینده و غیرقابل بازگشت به منظرهای فرهنگی و محوطه‌های میراث جهانی بدین ترتیب مورد توجه قرار خواهند گرفت.

تخت جمشید، ایران،

۱۲ خرداد ۱۳۸۵